סז: אלו דברים פרק ששי פסחים

כי האי גוונא זב נמי טמוויי טמטמי באונם. תימה לרשב"ם אכתי ארץ חמור שמטמא כעבדשה מה שאין כן בזב דכר' נתן מוקמי' לה דבעי חתימת פי האמה דהוי טפי לאפילו מכגרים כדמוכח בפמוך ואור"י דאם היו מפזרין העבדשה יהיה יותר מחתימת פי האמה ומגרים ודומק וגרמה לתרן דאיכא למימר טמא מת יוכיח דבכזית וכי פריך בפמוך אדרבה בעל קרי חמור שכן מעמא במשהו לא שייך טמא מת יוכיח דהא אין משולה אלא חוץ לאחת ואם רוצה שיהא מצורע משתלח חוץ לשמי מחנות כבעל קרי:

שכן מעון פריעה ופרימה. תימה לר"י אמאי לא קאמר נמי שכן מטמא בגיאה הבא אל האהל: **ואסור** בתשמיש המטה. כמאן דאמר בפ"ק דמ"ק (ד' ז:) דמותלט אסור בתשמיש המטה: **שכן** עושה משכב ומושב. פירש בקונטרס דהא דתניא בת"כ דמצורע עושה משכב ומושב לא לטמא אדם ובגדים אלא לטמא אוכלין ומשקין אבל ליכא למימר דהא מיירי במצורע בימי ספרו דאינו עושה משכב ומושב דכתיב בהדיא בת"כ דהא אמר הכא דמשולה חוץ לג' מחנות ובשילהי מסכת נגעים (פי"ל מ"ג) תנן בימי ספרו הוי כטמא ארץ אלמא אינו משולה אפי' חוץ למחנה ליה והא דקתני נמי התם ובגמא לפנים מן החומה לאו דוקא לפנים מן החומה ועוד דמסיק הכא שכן טעון פריעה ופרימה והיינו במומלט והקשה הרב משה מפוטיים"ל דתניא בתורת כהני' (אשר ישכב) אים אותה פרט למצורעת ואי מצורע לא מטמא משכב ומושב למ"ל למעוטי מהיכי תיתי שתטמא את בועלה דמנדה לא יליף שכן מטמאה משכב ומושב אלא ואי מטמאה משכב ומושב להכי איצטריך קרא למעוטי ויש לומר דאסמכתא בעלמא היא ועוד הקשה מהא דאמר לזכר לרבות מצורע למעייניותיו אקשיה רחמנא לזב מה זב לראייתו מטמא במשא כו' והואיל ואיתקש אין היקש למחצה ולמשכב ומושב נמי איתקש ואלו פירכא היא דאם כן למחצתם נמי נימא לאיתקש ואם כן מאי פריך הכא והא דתנן בפרק בתרא דמסכת זבין (פ"ב מ"ו) הנוגע בזב ובזבה במצורע כו' אחד הנוגע אחד המטיבו ואחד הנושא אלמא משמע דמצורע מטמא בהיסט ובשמעתין משמע דלא מטמא אור"ת דהא דקתני נושא דמשמע דמטמא בהיסט לא קאי אמצורע אלא אשאר פ: **ואיתקש** בעל קרי לזב. הכא משמע דבעל קרי נמי טמא מטעם ראיה ואומר ר"י דפליגא אההיא דרש המפלת (נדה דף כב.) דקאמר התם בעא מיניה רבא מרב הונא הרואה קרי בקיסם מהו אמר ליה ותיפוק ליה דהוא עצמו אינו מטמא אלא בחתימת פי האמה וקאמר לימרא דנוגע הוי פירוש מדבעי חתימת פי האמה אלמא משמע התם דמטעם נגיעה טמא ובפרק יוצא דופן (שם דף מב.) דקאמר שבכת זרע לרואה במשהו לנוגע בכעדשה פליגא אדשמעתא והתמפלת: **מחילות** לא נתקדשו. וא"ת הא אמר בפ"ב דזבחים (דף כד.) נעקרה אבן ועמד במקומה מהו כו' ומסיק לעולם פסיעה ליה דכי קדים דוד לפה עד אריעת תהומא קדים וי"ל דבכולל טוען (לקמן דף פו.) מסקינן כי א"ר יוחנן בפתוחות לחול אבל פתוחות לקודש קודש: **האי** טומאה שבעה בתיב ביה **והאי טומאת** בו'. הוי מלי לשנויי כדמשני בפ"ק (ב) דיומא (דף ו:) דלעולם לטומאת שבעה וסיפא איצטריכא ליה אלא שחמור הימנו בועל נדה שמטמא משכב ומושב לטמא טוכלין ומשקין:

מפרך

כי האי גוונא זב נמי טמוויי מטמי באונם כדרב הונא [1]דאמר רב הונא [2]אריאה ראשונה של זב מטמאה באונם מאי חומריה דמצורע מזב שכן [3]טעון פריעה ופרימה ואסור בתשמיש המטה אדרבה זב חמור שכן [4] [א] [5]מטמא משכב ומושב ומטמא כלי חרס בהיסט אמר קרא זב וכל זב לרבות בעל קרי ומצורע חמור מבעל קרי ומאי חומריה כדאמרן אדרבה בעל קרי חמור שכן מטמא במשהו [6]סבר לה כר' נתן [7]דתניא ר' נתן אומר משום ר' ישמעאל זב צריך [8]כחתימת פי האמה [9]ולא הודו לו חכמים ואיתקש ליה בעל קרי לזב וכל צרוע למה לי [10]איידי דכתיב כל זב כתיב נמי כל צרוע ורבי יהודה שפיר קאמר רבי שמעון ההוא מיבעי ליה [11]לכדתניא רבי אליעזר אומר יכול דחקו זבין ומצורעין ונכנסו לעזרה בפסח הבא בטומאה יכול יהו חייבין ת"ל [12]וישלחו מן המחנה כל זב וכל טמא לנפש בשעה שטמאי מתים משתלחין זבין ומצורעין משתלחין אין טמאי מתים משתלחין אין זבין ומצורעין משתלחין אמר מר זב וכל זב לרבו' בעל קרי מסייע ליה לר' יוחנן [13]דא"ר יוחנן מחילות לא נתקדשו [14]ובעל קרי משתלח חוץ לשתי מחנות מיתיבי [15]בעל קרי כמגע שרץ מאי לאו למחנותם לא לטומאתם לטומאתם האי טומאת ערב כתיב ביה והאי טומאת ערב כתיב ביה אלא לאו למחנותם לא לעולם לטומאתם והא קמשמע לן דבעל קרי כמגע שרץ [16]מה מגע שרץ מטמא באונם אף בעל קרי מטמא באונם מיתיבי

בועל

וכ' נמי מטמא באונם. כגון בראיה לאשונה שאין בה אלא טומאת ערב דאיתקש לשכבת זרע דכתיב (ויקרא טו) זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע והייגו דאיה לאשונה אלא מנה ביה בהאי קרא אלא חדא זיבה דאזלינן בתר מנייניה דקרא כדאמרינן במגילה (ד' ח.) מנה הכתוב שתים וקראו טומאת כו': **מטמאה באונס.** מהאי היקש גופיה נפקא ליה לרב הונא מה קרי מטמא באונס אם לא ראה מחמת רוב מאכל ומשתה דגבי קרי לא כתיב מיעוטא אף ראיה לאשונה של זב מטמאה באונס. זב דומה לזובן ביאה המוחרת שכבת זרע דומה לזובן ביאה שאינה מוחרת: **פריעה.** פריעת הראש גידול שיער: **פרימה.** בבגדים: **ואסור בתשמיש המטה.** דכתיב (ויקרא יד) ויסב מחוץ לאהלו ואין אהלו אלא אשתו. למאן דאמר במועד קטן (ד' ז:) ק"ו ליימי מלוטו איכא חומרא טובא ולמאן דאמר ימי ספרו דוקא אפ"ה חומרא מיהא היא דאילו זב לא מיתסר מידי בתשמיש: זב עושה משכבו ומושבו אב הטומאה לטמא אדם הנוגע בו טומאה חמורה לטמא בגדים אבל אע"פ שלא נגעו הבגדים במשכב אבל מצורע אע"ג דתניא בתורת כהנים[a] עושה משכב ומושב לאו אב הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים אלא לטמא אוכלין ומשקין: **ומטמא כלי חרס בהיסט.** דכתיב (ויקרא טו) וכלי חרס אשר יגע בו הזב יישבר ותניא בתורת כהנים[b] יכול אפילו נגע בו הזב מאחוריו יהא טמא תלמוד לומר אשר יגע בו ולהלן הוא אומר אשר תבושל בו[c] מה בו האמור להלן מאחוריו אף בו האמור כאן אינו מטמא במגע אלא מאחוריו אם כן מאחר שלמדנו שמטמא אותו מאחוריו מה ת"ל אשר יגע בו פירוש ומה תלק בו ומה הוסיף בו בכלי חרס בטומאת הזב מבשאר טומאות במגעו שהוא כאולו הוי אומר זה היסטו: ומשיגין **זב וכל זב לרבות קרי.** מזב שיעורו כגרים בתורת כהנים[d]: **בחתימת פי האמה.** כדי שתימת נקב פי אמתו וליף לה מהחתים בשרו את זובו (ויקרא טו) במסכת נדה (מג.): **ואיתקש בעל קרי לזב.** דכתיב זאת תהיה תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע (ויקרא טו) מה זב צריך בחתימת פי האמה אף בעל קרי. אלמא מצורע חמור דאזלא ליה פירכא דכל שהוא וכי איצטריך ליתן לו מתנה אלישית: **וכל.** דכתיב גבי מצורע מאי (כל) מרבי גבי דין מצורע: **שפיר קאמר ר' שמעון.** דמפיק ליה מההוא קרא דין שילומין ולמה לי קרא אחרינא: **הוא.** לרוע וזב לכדרבי אליעזר אתי לאקשינהו לטמא מת לפוטרו מן הביכרת בפסח הבא בטומאה ואע"ג דלא אישתרי להו לכתחלה בביאת מקדש: **אין טמאי מתים משתלחין.** כגון פסח הבא בטומאה דאישתרו[e] (טמאי מתים לכתחלה בשרוב הציבור טמאי מתים כדכתיב איש וכו') כדלעיל (סו:) בשמעתין: **אין זבין ומצורעין משתלחין.** שילוחן הראשון בכרת ומיהו לכתחלה לא אישתרו דהא טמא לנפש גבי רחמנא לאין ציבור נדחין הא בשאר טומאות נדחין מיהו אהני היקישא לפוטרן מן הביכרת: **מחילות**[f] **לא נתקדשו.** הני תרתי מילי שמעינהו כי הדדי מרביה וכי הדדי אמריהו מחילות ומערות שלמתת העזרה לא נתקדשו בקדושת עזרה: **ובעל קרי משתלח בו.** והייגו בבריתא דהא איתקש לזב: **לטומאתן.** לאין טמא שבעה מזב וכטומאת מת: **טומאת ערב כתיב ביה.** כי תצא ממנו שכבת זרע ורחץ בשר מת: **מה שרץ מטמא באונס.** אם נפל עליו שרץ מת: **מטמא באונס.** כגון אם לא ראה מחמת רוב מאכל ומשתה: בועל

עין משפט נר מצוה

יא א מי' פ"ג מהלכות מתנות עניים הל"י: **ב** [מי' פ"י מהל' טומאת צרעת הל"ין]: **ג** [מי' פ"ז מהל' מטמאי משכב ומושב הל"ן]: **יב** ד מי' פ"ג מהל' מתנות עניים הל"ט: **ה** [מי' פ"ג מהל' מילת מקדש הל"ן]: **יג** ו מי' פ"ה מהלכות אבות הטומאה הל"ל:

תורה אור השלם

1. עַד אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִשְׁלְחוּ מִן הַמַּחֲנֶה כָּל צָרוּעַ וְכָל זָב וְכֹל טָמֵא לַנָּפֶשׁ: במדבר ה ב

רבינו חננאל

ושנינן להטמאות הזב בטומאת ערב כטומאת שרץ אפילו אם ראה ראיה באונס מטמא טומאת ערב דלא גרע מקרי, וכדרב הונא דאמר ראיה ראשונה של זב מטמאה באונס. בתברר שהוב חמור הוא מטמא שרץ שנתרבה מטמא מת, ועל זה אמר יאמר טמא נפש ואל יאמר זב כו', וכן עוד דתאני זב משתלח מצורע לא כל שכן מכלל שמצורע חמור מזב, מאי חומריה דמצורע מזב שכן מצורע טעון פריעת הראש ופרימת בגדיו ואסור בתשמיש, שנאמר וישב מחוץ לאהלו ואין אהלו אלא אשתו שנאמר שובו לכם לאהליכם וכן מפורש במשקין. אדרבה זב חמור שכן מטמא משכב ומושב וכלי חרס בהיסט מה שאין כן במצורע. ושנינן מוכל זב אתה מרבה בעל קרי ששניהם טומאתן יוצא מגופן. ומבעל קרי מצורע חמור. שכן טעון פריעה ופרימה ואסור בתשמיש המטה. וא"ת בעל קרי חמור שמטמא במשהו מה שאין כן במצורע שהמצורע אינו מטמא אלא בכגרים התנן נופה של בהרת כגרים הקילקי מרובע במקום הגרים חשע עדשות מקום עדשה ארבע שערות נמצאו ליו שערות, זב נמי כו' נתן דאמר זב צריך בחתימת פי האמה ובעל קרי איתקש לזב, מוכל זב קא מתרבי לשילוח מן המחנה כו'. אמרינן ור' יהודה שפיר קאמר ליה ר"ש דלא צריכת לריבויי להו שלש מחנות מולא יטמאו את מחניהם, דהא מושלחו מן המחנה קא מרבית להו. אמר לך ר' יהודה האי וישלחו מן המחנה מיבעי ליה לכדתניא ר' אליעזר אומר יכול דחקו זבין ומצורעין ונכנסו לעזרה בפסח הבא בטומאה יכול יהו חייבין ת"ל וישלחו מן המחנה כל זב וכל טמא לנפש, בשעה שטמאי מתים משתלחין זבין ומצורעין משתלחין, אין טמאי מתים משתלחין זבין ומצורעין משתלחין. אמר מר זב וכל זב לרבות בעל קרי מסייע ליה לר' יוחנן דאמר מחילות לא נתקדשו, בעלי קריין משתלחין חוץ לשתי מחנות כמו הזבין. ומותיבינן עליה מיהא דתנן בסוף מס' זבין בעל קרי כמגע שרץ מאי לאו למחנותם מה טמא שרץ חוץ למחנה אחת בטמא מת אף בעל קרי חוץ למחנה אחת, קשיא לר' יוחנן דאמר חוץ לשתי מחנות. ומשני לאו למחנותם איתקש אלא לטומאתן ובא ללמדנו דבעל קרי כמגע שרץ מה מגע שרץ אפי' באונס טמא אף בעל קרי אם ראה קרי באונס מטמא.

מסורת הש"ס

a) נדה לה., **b)** שם מג:, **c)** [שם כב.], **d)** [ובמות נד: ופ"ק], **e)** [לקמן לה:] מנחות לה:, **f)** לקמן פו. [ומפיל מ:] **g)** [עי' מגנה למלך פ"ג מהלכות ביאת המקדש ה"ג], **h)** זכין פ"ה [מי"ל יומא ו.], **i)** [מזרע הנחים פרשה ג.], **j)** [ויקרא יז.], **k)** [מזרע הנחים יז.], **l)** מהרש"ל מ"ז, **m)** בי' רש"ל ואם שכב, **n)** [ועי' תוס' יומא ו: ד"ה שמטמא], **o)** שיך לקמן פח.,

הגהות הב"ח

(a) רש"י ד"ה מחילות. נ"ב עי' פ"פ פלא לולין ברש"י: **(b)** תוס' ד"ה כלי וכו' בפ"ק נ"ב דף ו' וע"ש בתוס' כד"ה פיסא:

גליון הש"ס

גמ' תבר לה ברי"נ. עי' שבת מ ע"א תוד"ה שכן מטמא: תוס' ד"ה שכן אוכלין. ועי' יומא ו ע"ב תוד"ה שמטמא: מגילה מ ע"ב תוד"ה ומה מצורע. נדה נד ע"ב תוד"ה יכול:

הגהות הגר"א

[א] גמ' שכן מטמא משכב ומושב ומטמא כ"מ. נ"ב הרמב"ם וכל הגאונים לא גרסי משכב ומושב אלא שכן מטמא כלי חרס כו':

מוסף רש"י

ראיה ראשונה שאל זב מטמאה באונס. אותה טומאה קלה האמורה בה, מגע וטומאת ערב בקרי ולאלעזרה לשנים לטמא מזב גמור, יהא דכתיב מבשרו ולא מחמת אונסו, על כרחך אדאייתי שנים דכתיב בתרה קאי ולא אראשונה, דהא איתקש לשכבת זרע ושכבת זרע כל עצמו מחמת אונס תימוס בה (נדה לה:). בחתימת פי האמה. עד שיצא ממנו בחתימת פי אמתו (נדה כב.). יכול דחקו זבין ומצורעין ונכנסו לעזרה. מקום שלא יוכלו שם לאין שם נרכי פסח, ואפילו בהנים אסורין ליכנס לשם אלא לעזרה מפוס דכתיב אל יבא בכל עת, חה שנכנס בטומאה יכול יתחייב על ביאת מקדש בטומאה (לקמן צה:). **בפסח הבא** בטומאה. כגון שריב לבוד טומאים, כדאמר אים נדחה לפסח שני ולא ליבור, וטומאת מת הותרה להם דכתיב טמא לנפש, אבל לא זבה וצרעת (מנחות צה:). מחילות לא נתקדשו. ומוקר לימס במחילות דהר הבית (לקמן פו ו.). לטומאתם. בעל קרי כמגע שרץ לטומאת ערב ולחשין לטומאה (יומא ד.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com